

Altın Miğferli Orta Zaman Şövalyelerinden Hâkî Üniformalı Piyadeye: Kavalergerdskiy Alayı ve Değişen Askerî Gelenekler Üzerine Bir İnceleme

Murat Özkan*

Giriş

Çarlık Rusya'nın imparatorluk düzenine geçebilmesini sağlayan hareketler modernleşme adı altında toplanmaktadır. Siyasal, askerî, ekonomik, sosyolojik, vs. birçok bakımdan modernleştirilmesi düşünülen Rus Devleti'nin imparatorluğa geçiş süreci hayli sancılı olmuştur. Her bakımdan mükemmel bir imparatorluk kurmak için batılılaşmanın gereğine inanan I. Petro, Çarlık Rusya'yı yönettiği yıllarda Avrupalı bir devlet olabilmek amacıyla pek çok reform yapmıştır. Bu reformların gerçekleştirildiği alanların başında ise askeriye gelmektedir.

I. Petro döneminde Rus ordusunun durumu çok iyi değildi. Askerî teçhizat dışında en önemli sorun askerlerin kalifiye elemanlardan oluşmamasıydı. Zira Avrupalı devletlerin ateşli silahlarla ordularını modernleştirdikleri dönemlerde bile Rus ordularının büyük bir kısmını askere alınan köylü birlikleri oluşturmaktaydı. İşte orduyu oluşturan bu ana unsurun eğitimsiz ve donanımsız kişilerden oluşması askeriyede yapılacak bu reform hareketlerini hızlandırmıştır¹. 1698 yılında askeriyenin can damarı olan streltsylerin ayaklanması, hâlihazırdaki düzenin bir an önce değiştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple I. Petro, streltsy kurumunu kaldırmış ve Rus askeriyesinin modernizasyonu için gerekli çalışmaları başlatmıştır².

Petro döneminde başlanan bu reform hareketleri sonraki yıllarda da Baltık ve Almanya'dan gelen aristokrat Almanlar tarafından başarılı bir şekilde sürdürülmüştür. Münnich, Biron ve Osterman gibi devleti ıslah etme hususunda

* Arş. Gör. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Ordu/TÜRKİYE, murtozkan@hotmail.com ORCID: 0000-0002-9526-4564

1 Halil İnalıcık, "XVIII. Yüzyıl Türk Rus İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999, s. 131.

2 Oktay Berber, "Çarlık Rusya ve Osmanlı Devleti'nin Askeri Modernleşmesi Üzerine Bir Karşılaştırma: Cevdet Paşa'nın Benzetmesi Ne Anlam İfade Ediyor?", *Dede Korkut'un İzinde 30 Yıl Prof. Dr. Üçler Bulduk'a Armağan Türk Tarihine Dair Yazılar*, ed. Alpaslan Demir, Gece Kitaplığı, Ankara 2017, s. 402-403.

tecrübeli devlet adamları sayesinde reformlar en iyi şekilde yapılmıştır. Rus devlet hayatında kendilerine yer edinen bu devlet adamları mühendislik ve ekonomi bilgilerini kullanarak askerî alanda yenilikler yapmış ve yeni bir Rus bürokrasisi meydana getirmişlerdir³.

I. Petro ile başlatılan bu reform hareketleri Petro'nun vasiyeti olarak görülmüş ve devletin imparatorluk düzeyine ulaşmadaki birincil hedefi haline gelmiştir. Bu süreçte büyüme sancısı çeken Rus İmparatorluğu'nda yeni kurumlar oluşturulmuş, var olan kurumlara ihtiyaç dahilinde iyileştirmeler yapılmıştır. Askerî reformların başı çektiği bu iyileştirmeler dahilinde önemine binaen süvari birlikleri öncelik oluşturmuştur. İmparatorluk haline gelen devletin kendi ihtişamını gösterebilmesi ve tahta geçecek olan çar/çariçe için layıkıyla bir tören yapılabilmesi amacıyla süvarilerden mürekkep bir tören alayı oluşturulması fikri bu süreçte gündeme gelmiştir.

Kavalerghardskiy Alayı '*gerçek bir süvarinin korku ve ayıbı olmamalıdır*' düsturuyla Rus İmparatorluğu'nun kraliyet tören kıtası hizmeti vermesi için ordunun en seçkin birimi olarak tasarlanmış ve kurulmuştur. Alayın ismi Fransızca '*cavalier*' (süvari) ve '*garde*' (koruma) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Kavalerghardskiy Alayı diğer alayların kuruluş misyonlarından çok farklı bir misyonla kurulmuştur. Bu alay çarın korunması görevini yerine getirmek amacıyla özel olarak oluşturulmuştur. Bu yüzden hem yönetim hem de halk tarafından alaya önem atfedilmiştir. Kuruluşunda yüklenen misyon alayın halk nezdinde itibarını ve prestijini oldukça yükseltmiştir⁴.

Kavalerghardskiy Alay listesinin ilk sıralarında her zaman çarlık ailesine mensup kişiler yer almıştır. Bu yüzden şöhretli ve asil pek çok asker alaya dahil olmak için gönüllü olmuştur. Hanedan mensubu birinin de alaya kayıtlı olması, alayı yöneticilerin yakınlarında bulunmak isteyen soyluların ilgi odağı haline getirmiştir⁵. Alay tarihi boyunca hanedan ailesinden alaya kayıtlı olan askerlerin sayısı oldukça fazladır. Örneğin 1860'lı yıllarda çarlık ailesine mensup II. Aleksandr (1855-1881), Kavalerghardskiy Alayı'nın en meşhur askerleri arasında yer almaktadır. II.

3 İnalçık, agm., s. 131.

4 "Pervoe Uçrejdienie Kavalerghardov V Rossii Pri İmperatore Petre Velikom, V 1724 Godu", *İstoriya Kavalerghardov Kavalerghardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennyi Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 2.

5 K. G. İgoşin, "Ofiterskiy Korpus Kavalerghardskogo Polka v Epohu Napoleonovskih Voyn", *Oteçestvennaya Voyna 1812 Goda i Rossiyskaya Provintsiya v Sobitiyah, Çeloveçeskikh Sudbah i Muzeynih Kolleksiya: Materiali XX Vserossiyskoy Nauçnoy Konferentsii*, 2013, s. 56.

Aleksandr daha sonraları Rus tahtına oturmuştur. Ayrıca alayda görev alanların isimlerinin yazılı olduğu tarihî bir listede, Rusya'yı yöneten hanedan üyelerinin yanı sıra dönemin önemli ve ünlü Rus ailelerinin temsilcileri, baronlar, kontlar ve prensler de bulunmaktadır⁶. Bu sayede Kavalergardskiy Alayı henüz sıcak bir savaş tecrübesi yaşamadan halkın ve asilzadelerin dikkatini çekmeyi başarmış; alaya başvuranların sayısı gün geçtikçe artmıştır.

Kavalergardskiy Alayı'nın bu popüler tarafı dikkate alındığında alay ile bağları kuvvetli olan ve alayın dönem komutanlığını yapan şu isimleri burada zikretmeliyiz: I. Katerina, II. Petro, Anna İvanovna ve bunların yanı sıra İvan Simonoviç, Grigoriy Grigoroviç Orlov, Grigoriy Aleksandroviç Potemkin, Valentin Platonovi Musin-Puşkin, Vladimir Petroviç Dolgorukov, Fedor Petroviç Uvarov, Aleksandra Fedorovna, II. Aleksandr, III. Aleksandr ve son olarak da Maria Fedorovna⁷. Listede yer alan bu isimler, alayın seçkin grupları içinde barındırdığının bir göstergesi sayılabilir. Dikkat edilirse bu isimler Rus tarihinde adından sıklıkla söz ettiren isimlerdir.

Alayın Kuruluşu

Kavalergardskiy Alayı 1724 yılında, ilk olarak I. Katerina'nın (1684-1727) taç giyme töreninde kendini göstermiş ve çarıçeyi koruma görevi bu alaya verilmiştir⁸. I. Katerina'nın tahta çıkacağı gün merasimde hazır bulunacak alaya asker alımında oldukça seçici davranılmıştır. Katerina'nın tüm ihtişamını ve azametini dünyaya göstermek için askerlerin en uzun boyluları ve en ilgi çekenleri seçilmiştir⁹. Alayda en başta albaylar, subaylar, yarbaylar, onbaşlar ve 60 er; ayrıca merasimlerde marşları çalmak amacıyla bir de bando takımı bulunmaktadır¹⁰. Alayın süvari bölümüne özel süslü üniformalar yaptırılmış, gümüş trompet ve davullar hazırlanmıştır. I. Katerina'nın tahta çıkma merasiminde görücüye çıkan alay halkın dikkatini çekmiştir. Fakat böylesine yoğun uğraşlarla kurulan alayın ömrü uzun olmamıştır. I. Katerina'nın taç giyme töreninden kısa bir süre sonra alay dağıtılmıştır.

6 Boris Akimoviç Kostin, *Skobelev, Jizn Zameçatelnuh Lüdey*, Moskva 2000, s. 20.

7 *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. XXVII.

8 “Pervoe Uçrejdienie Kavalergardov V Rossii Pri İmperatore Petre Velikom, V 1724 Godu”, s. 2.

9 A. Yu. Bondarenko, *Kavalergardi: İstoriya, Biografiya, Memuarı*, Sostavitel A. Yu. K 12 Bondarenko - Voenizdat, Moskva 1997. s. 11.

10 “Kavalergardskiy Korpus, Kavalergardiya i Kavalergarı”, *Voenmaya Entsiklopediya*, Tip. T-va İ. D. Sitina, Sankt-Peterburg 1911, s. 190.

Alayın kuruluşunun gerçekleştiği bu dönemle ilgili denilebilir ki Kavalergardskiy Alayı'nın ilk yıllarında, alayın sürekliliği konusunda bir kararsızlık söz konusudur. Zira alay bu ilk tasfiyenin ardından, yine I. Katerina tarafından 30 Nisan 1726 tarihinde yeniden toplanmıştır¹¹. 73 kişiden oluşturulan alaya maaşları ve diğer harcamaları karşılaması için 11.229 Ruble 67.5 Kopeyk bütçe ayrılmıştır¹². Ancak alay yalnızca beş yıl sonra, 1731'de herhangi bir sebep gösterilmeksizin tekrar dağıtılmıştır¹³. Bu nedenle kurulduğu yıllarda, alayın sadece bir tören alayı olduğu ya da çarlığın stratejik planlarına hizmet eden askeri bir kuruluş olduğu konusunda kanaat belirtmek güçtür.

Kavalergardskiy Alayı 1731'den sonra, uzun bir süre atıl kalmıştır. Alay tarihinin en önemli yılları uzun süre kapalı bulunduğu bu sürecin ardından başlamıştır. II. Katerina'nın (1729-1796) tahta geçmesi Kavalergardskiy Alayı için bir dönüm noktası olmuştur. 1762 yılında, II. Katerina'nın tahta geçiş merasiminde alay tekrar faaliyete geçmiştir¹⁴. II. Katerina'nın ilk dönemlerinde alayda bulunan görevli sayısı artırılmamış, I. Katerina dönemindeki sayı korunmuştur. Bu dönemde ise alay şu kişilerden oluşmaktadır: Üst rütbeli komutanlar, teğmenler ve 60-64 civarı er. Ayrıca Kavalergardskiy Alayı kurulurken sahip olduğu şeklini belirli bir süre muhafaza etmiş; sadece II. Katerina'nın *Alayın ihtişamı devlet yöneticisinin de ihtişamını yansıtır*' düşüncesiyle birkaç revize yapılmıştır¹⁵. Hatta bundan sonra Pavel'in (1754-1801) çarlığına kadar alayda başka bir değişiklik yapılmamıştır. 1799 yılında, Pavel'in çarlığı döneminde alayda artık görsel olarak bir yenilik yapılması gerektiğinde mutabık kalınmış ve bu amaçla alay restore edilmiştir¹⁶.

Pavel'in çarlığı dönemi Kavalergardskiy Alayı'nın geleneksel yapısından sıyrılarak biraz daha modernize olduğu bir dönem olarak göze çarpmaktadır. Henüz çok

11 *Kratkaya İstoriya Kavalergardskogo Eyö İmperatorskogo Veliçestva Polka*, İzdanie: Aleksandr Vasilievic Viskovatov, Voennaya Tipografiya Sankt-Peterburg 1832, s. 3-4.

12 Bondarenko, *age.*, s. 18.

13 Valentin Runov, *Geniy Vöymı Skobelev "Bely General"*, Eksmo, Moskva 2013, s. 28.

14 "Kavalergardı v Tsarstvovanie İmperatritsı Ekaterını II 1762–1796", *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 23.

15 Bondarenko, *age.*, s. 28. II. Katerina'nın gösterişe önem verdiği belirtilmelidir. Parklar, bando, askeri geçit resmi, havaî fişekli şekiller, gösterişli tiyatro temsilleri ve tören ve balolar gibi; devlet kadroları da gösterişli, gürültülü sloganlı politikayı severdi. İnalçık, agm., s. 131-132.

16 *Kratkaya İstoriya Kavalergardov i Kavalergardskogo Polka*, Lito-Tipografiya A. Z. Münstera, St. Peterburg 1880, s. 6.

genç bir kurum olan Kavalergadskiy Alayı'nda gerçekleştirilen değişiklikler sadece kılık-kıyafet ve alay personel sayısı ile ilgili olmuştur. Kavalergardskiy Alayı'na kayıt yaptıranların sayısında Pavel zamanında artış olmuştur. Bu dönemde alayda 1.103 kişi kayıtlıdır. Ayrıca alay harcamaları için de 61.093 Ruble 13 Kopeyk bütçe ayrılmıştır¹⁷. Bunların yanı sıra farklı ailelere mensup 189 asilzade alaya kaydolmuştur. Ayrıca bu birliğin kıyafetleri üzerine Malta haçı resmedilmiştir. Alay, etkin olduğu yıllarda Pavel zamanına kadar üç süvari birliğinden oluşmaktadır. Ancak I. Aleksandr'ın (1777-1825) saltanat sürdüğü yıllarda bu sayı beşe çıkarılmıştır¹⁸. Yani Kavalergardskiy Alayı aktif olarak görev yaptığı yıllarda muhtelif değişikliklerden geçmiş; bu değişiklikler kimi zaman görev alan askerlerin sayısı kimi zaman da üniformaların şekli üzerinde olmuştur.

Napolyon Savaşları ve Kavalergadskiy Alayı

Kavalergardskiy Alayı kurulduğu 1724'ten I. Aleksandr'ın çarlık yaptığı 1805 yılına kadar sadece taç giyme törenlerinde görev almıştır. Bu zamana kadar aktif olarak bir savaşta bulunmayışı, alayın sadece gösterişli bir tören kıtası olarak algılanmasına neden olmuştur. Her ne kadar ünlü isimlerin varlığı ve çarı korumakla görevli olması alayın popülerliğini artırmış olsa da Kavalergardskiy Alayı asıl ününü 1805 yılında gerçekleşen bir olayla kazanmıştır.

Alayın merasimler dışında kendini ispatladığı ve ilk savaş tecrübesini yaşadığı olay, 20 Kasım 1805 tarihinde Fransızlara karşı yapılan Austerlitz Muharebesi'dir¹⁹. Ruslar ve Fransızlar arasında gerçekleşen çatışmalarda şiddetin arttığı ve Fransız askerlerinin üstünlüğü ele geçirdiği bir zamanda, Rus askerleri Rausnitz Nehri'ne çekilmişlerdir. Rusların askerî lojistiği istenilen yerde ve zamanda kullanamaması, gerekli müdahalede bulunamamasından dolayı beklenmedik bir durumla karşılaşmıştır. Napolyon önderliğindeki Fransız ordusunun hız, manevra ve kuvvet odaklaması gibi pek çok kabiliyete sahip olmaları Rusları zor duruma düşürmüştür. Rus askerleri ve üst rütbeliler, Fransız askerlerine nasıl karşılık vereceklerini düşünürken, Fedor Petroviç Uvarov komutasındaki Kavalergardskiy Alayı, Rus askerlerinin çekilmiş olduğu noktada hazırlıklarını tamamlayarak baraj üzerinden nehri geçmiş ve Fransız süvarilerine ani baskın yapmıştır. Fransızlar Rusların bu beklenmedik saldırısı karşısında hazırlıksız yakalanmışlardır. Bu durum ordu içerisinde birtakım fikir ayrılıklarını ortaya çıkarmıştır. Lakin bu

17 *Kratkaya İstoriya Kavalergardskogo Eyö İmperatorskogo Veliçestva Polka*, s. 15.

18 Kostin, *age.*, s. 29.

19 *Kratkaya İstoriya Kavalergardov i Kavalergardskogo Polka*, s. 7.

mütereddit durum fazla uzun sürmemiş ve Fransız askerleri bu baskına taarruzla karşılık vermişlerdir. Bu taarruz hareketine Ruslar bir müddet mukavemet gösterse de Fransızlar başarılı olmuştur. Kavalergardskiy Alayı kayıtlı 226 alt rütbeli askerini ve subay sayısının üçte biri olmak üzere²⁰ toplamda, alay memurlarının %40'ından fazlasını ve alt rütbeliler ile atların yaklaşık 1/3'ünü kaybetmiştir²¹.

Ruslar için büyük bir başarısızlıkla sonuçlanan Austerlitz Savaşı'nda Kavalergardskiy Alayı'nın gösterdiği üstün başarı çarlık topraklarında büyük ilgi görmüştür. Alay ilk kez bir savaşa katılmasına rağmen verilen görevleri layıkıyla yerine getirmiş ve bu sayede adını duyurmayı başarmıştır. Ayrıca bu savaştan sonra alayda bulunan subayların tamamı ödüllendirilmiştir. Mesela alay şefi Uvarov 3. derece Georgiy Nişanı²²; alay komutanı Nikolay İvanoviç Depreradoviç 4. derece Georgiy Nişanı almışlardır²³.

Napolyon kurduğu kabiliyetli orduyla önce Avusturya'ya, sonrasında müttefiki Avusturya'ya yardıma gelen Ruslara karşı kesin bir başarı elde etmiştir. Rusların savaş genelinde başarısız olması Kavalergardskiy Alayı'nın Austerlitz Savaşı'ndaki bireysel başarısını öne çıkarmıştır. Alay halkın takdirini toplamış, bu başarı günlerce konuşulmuştur.

Napolyon'a karşı Rusya topyekûn bir hezimete uğramaktan kurtulamamıştır. Kavalergardskiy Alayı'nın başarısı, uğradığı büyük zayıyla birlikte, savaş içerisinde halkın moralini yükselten tekil bir kahramanlık öyküsü olmaktan öte bir anlam ifade etmemiştir. Yine de Kavalergardskiy Alayı, Napolyon'un dahi dikkatini çekmiş ve övgüsünü kazanmıştır. Fransızlar ve Ruslar arasındaki bu savaşı sonlandıran Tilsit Antlaşması'nın imzalanması sürecinde, alay çarı koruma görevini yerine getirirken kendilerini öven ve takdir eden Napolyon'la karşılaşma fırsatı bulmuştur²⁴.

Austerlitz Savaşı'ndan sonra Kavalergardskiy Alayı yedi yıl boyunca herhangi bir muharebeye katılmamıştır. Alay 1812'de yine Fransızlara karşı harekete geçmiştir.

20 Runov, *age.*, s. 29.

21 Bondarenko, *age.*, s. 80.

22 Çarlık Rusya'da verilen nişanların arasında en yüksek dereceli olanıdır. Verilen bu nişan ile subaylar, alt rütbeliler ve askerî birlikler ödüllendirilirdi. Nişanın dört derecesi vardı. Bunlar arasında en yüksek derece 1, en düşük derece ise 4 idi. Verilen bu nişanların derecesi, nişan almaya hak kazanan askerin Rus ordusundaki hizmet yılı ve yaptığı hizmet ile kahramanlıklara bağlıydı.

23 A. İ. Talanov, "Kavalergardi", *Voenna-İstoriçeskiy Jurnal*, No: 1, S. 65., 1991, s. 64-68.

24 Kostin, *age.*, s. 20.

1812 yılında, Napolyon önderliğinde hazırlıklarını tamamlayan Fransız kuvvetleri Rus topraklarına yürümüştür. Moskova'yı istila etmeye hazırlanan Napolyon'un askerleriyle Rus kuvvetleri ilk olarak Borodino'da karşı karşıya gelmişlerdir. Savunmaya geçen Rus kuvvetleri Fransız ordusu tarafından baskı altına alınmıştır. Borodino Savaşı'nda Ruslar kendilerinden sayıca ve teknolojik bakımdan üstün olan Fransızları durdurmayı başarmıştır. Fransızların düzenlemiş olduğu birinci ve ikinci akın Ruslar tarafından püskürtülmüştür. Savaşların devam ettiği sırada Kavalergardskiy Alayı da bu bölgede görev almaktadır. Alay verilen görevleri başarıyla yerine getirmiş ve Fransızların Raevskiy Bataryası'na ağır kayıplar verdirmiştir²⁵. Ruslar her ne kadar Fransızların bu saldırılarına karşı koymuş olsa da Napolyon önderliğindeki Fransız ordusu çok geçmeden burada bulunan Rus birliklerini alt etmeyi başarmış ve Moskova üzerine yürümüştür. Fransızların kayıplarına karşılık Kavalergardskiy Alayı bu çatışmada 90 alt rütbeli askerini, 10 subayını ve 135 adet atını kaybetmiştir²⁶.

Borodino Savaşı ve sonrasında gerçekleşen olaylar dizisi Rus tarihi açısından çok önemlidir. Napolyon'un önlenemeyen yükselişi ve hırsı, Fransız birliklerinin Moskova'ya, yani Çarlık Rusya'nın merkezine kadar gelmelerine sebep olmuştur. I. Aleksandr'ın Fransızlara karşı harekete geçememesi, Rus elitlerinin de aralarında bulunduğu bazı çevrelerin çar aleyhinde konuşmalarına sebep olmuştur. Yapılan baskılara daha fazla dayanamayan çar, ordunun Kutuzov önderliğinde, yukarıda bahsi geçen Borodino mevkiinde Napolyon'un karşısına çıkmasını emretmiştir. Kutuzov Fransızlara ağır kayıplar verdirmiştir. Buna rağmen emrindekilerle önce Moskova'ya, ardından St. Petersburg'a çekilmiştir. Böylece Napolyon Moskova'ya rahatlıkla girebilmiştir. Savaş, kısa süre önce Avrupa'da hegemonyasını kurmayı hedefleyen Rusların, bu noktadan sonra vatanlarını kurtarmayı amaçladığı bir savunmaya dönüşmüştür. Bu durum sadece orduya değil bütün halka sirayet etmiştir. Moskova'yı savunmakta yetersiz kalan Rus kuvvetlerini gören halk, vatanlarını kendilerinin savunması gerektiğine inanmıştır. Moskova halkı Fransızlara karşı saldırılara başlamış; evlerinin işgal edilmesine izin vermeyerek yakmışlardır. Kısa süre içinde Moskova'da durum Fransızların durduramayacağı boyutlara ulaşmıştır. Napolyon, halkın bu tutumu ve sonrasında

25 Kavalergardskiy Alayı'nın Borodino'da gerçekleştirdiği faaliyetler için bkz. "Kavalergardskiy Polk v Tsarstvovanie Imperatora Aleksandra I: 1801-1825", *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennyıy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 50-126.

26 Bondarenko, *age.*, s. 110.

yaşanan gelişmelerden dolayı, durumun gittikçe aleyhine döneceğini sezmiş ve Rus topraklarından çekilme kararı almıştır.

Rusların Fransızlara karşı 1812'de gerçekleştirdiği Vatan Savaşı'nda, Kavalergardskiy Alayı'nın göstermiş olduğu başarılar halk tarafından yine takdir görmüştür. Rusya'nın düşman işgaline uğramaması ve Fransızların bölgeden çekilmesiyle rahat bir nefes alınmıştır. Rusya'da iç huzur sağlandıktan sonra alay personelinin maaşlarına büyük oranda zam yapılmıştır²⁷. Bu savaştan sonra, Kavalergardskiy Alayı'nın yaklaşık yüz yıl etkin görev aldığı bir sefer olmamıştır. Sadece 1853-1855 yılları arasında çok aktif olmasa da Kırım Savaşı'nda bulunmuştur. Alayın buradaki görevi Prusya ve Avusturya müttefik grubunun bulunduğu bölgeye sınır konumundaki Byala-Podlyaska şehrine yapılan saldırıları püskürtmektir. Fakat bu görevleri de kısa sürmüş ve I. Nikolay'ın ölümünden sonra tahta geçen II. Aleksandr'a biat etmek üzere, alay başkente geri dönmüştür²⁸.

Reformlar ve Baryatinskiy

Kavalergardskiy Alayı mensupları üstlendikleri misyona eş değer ölçüde bir eğitime tabi tutulurlardı. Zira Çarlık Rusya'nın aslı politikasını Türkistan'ı işgal etmek olarak belirlemesinin ardından, sadece alayın değil tüm askerlerin eğitimine büyük önem verilmiştir. Kavalergardskiy Alayı'nın da kısmen görev aldığı ve Rusların başarısız olduğu Kırım Savaşı'nın ardından, Ruslar alayda çeşitli reformlar gerçekleştirmiştir. Bu savaş ordunun fiziki yapısıyla ilgili problemleri ortaya çıkarmıştır. Ayrıca savaşta görev alan komutan ve kurmayların kendilerine tahsis edilen kadroları haksız yere işgal ettiklerini de göstermiştir.

Alaydaki askerlerin eğitim açığını gidermek ve orduyu modernize edebilmek amacıyla Rusların yeniliğe başladığı ilk alan ordu olmuştur²⁹. Bu amaçla, Kavalergardskiy Alayı'nın başına Tümgeneral Prens Vladimir İvanoviç Baryatinskiy (1815-1879) getirilmiştir³⁰. Baryatinskiy Türkistan'ın işgalinin en şiddetli savunucusudur. Ayrıca Kafkasya'da çarın naibi ve ordu başkomutanı olarak görev yapmıştır. Baryatinskiy'in Çar II. Aleksandr'a Türkistan'ın işgal edilmesi gerektiğini anlattığı düşünüldüğünde³¹, alaya komutan olarak atandıktan

27 Talanov, agm., s. 68.

28 Valeriy Fedorçenko, *İmperatorskiy Dom. Vıdayuşiesya Sanovniki. Éntsiklopediya Biografiy. T 1*, Bonus, Krasnoyarsk 2003, s. 151.

29 Runov, age., s. 65.

30 Fedorçenko, age., s. 103.

31 Alex Marshall, *The Russian General Staff and Asia 1800-1917*, Routledge, Oxfordshire 2006, s. 37.

sonra Türkistan meselesini ilke edinmesi ve burada görev alan askerlere daha iyi eğitim ortamı hazırlaması daha kolay anlaşılabilir.

Baryatinskiy'in alay komutanı olduğu 1861-1866 yılları arasında alay yepyeni bir hale bürünmüştür. Baryatinskiy, göreve başladığında alay disiplinsiz ve başıbozuk bir görünümdeydi. Subay kadroları dağılmış, alayda kalan subaylar iyi bir askerî eğitimden geçmemişti. Eğitimli olanlar dahi herhangi bir eğitim kurumuna gitmemiş; eğitimlerini genellikle evlerinde tamamlamış kişilerdi. Bunlarla beraber disiplinsizlik had safhadaydı. Askerî hizmet yapmakla yükümlü olan subaylar, görev sırasında çoğu zaman görev mahallerinde olmayıp; yazlıklarında tatil yapmaktaydılar. Üstelik tatilde buldukları bu süreler askerî hizmetlerine dâhil edilmekteydi³². Bu dönemde alayda sadece 16 subay vardı. Bu subayların sayısının niçin azaldığı bilinmemekle beraber, daha önce de belirtildiği gibi alayın faaliyet göstermediği önceki dönemlerde asker sayısı azaltılmış olabilir. Ayrıca bu subayların yabancı dil bilgileri de son derece zayıftı. Subaylardan yalnızca biri Fransızca bilmekte, diğerleri herhangi bir yabancı dil bilmemekteydi. Subayların eğitimlerinin yetersiz olmasının yanı sıra sosyal ilişkileri de son derece kötüydü. Subayların askerlik mesleğine yakışmayacak uygunsuz tavırları, şehir düzenine ayak uydurmamaları bir zamanlar Rusya'nın en asillerinin dahil olmak için birbiri ile yarıştığı alayın halk nezdindeki itibarını ortadan kaldırmıştır. Subayların kendilerini halktan soyutlamaları, düzenlenen partilere veyahut toplantılara katılmamaları ve içine kapanık yapıları yüzünden halk subaylardan soğumuştur. Subaylara duyulan bu güvensizlik Kavalergardskiy Alayı'na bakışı olumsuz yönde etkilemiştir. Bu yüzden her zaman soylu ailelerin çocuklarını gönderdiği bir alay olan Kavalergardskiy Alayı'na kayıt yaptıran asker sayısı azalmıştır. Hatta bir dönem, daha önce alayda görev yapmış olan askerler bile kendi oğulları ve akrabalarını bu alaya kaydetirmeye çekinmişlerdir³³.

Knez Baryatinskiy, alayın başına geldikten sonra durumun vahametini görmüş ve alayı eski günlerine döndürmeyi kendisine ilke edinmiştir. Bu amaçla gerekli çalışmaları ivedilikle başlatmıştır. İlk olarak mevcut subay kadrosunu ele almıştır. Subay kadrolaşmasının önüne geçmeye çalışan Baryatinskiy, torpil ve kayırma ile kadro almış olanları alaydan çıkarmıştır. Boşalan bu kadrolara alım yaparken liyakate önem vermiştir.

Baryatinskiy gibi bir komutan tarafından yönetiliyor olması bile alayı önceki

32 Runov, *age.*, s. 30.

33 Runov, *age.*, s. 30.

halinden daha güçlü yapmaya yetmiştir. Baryatinskiy bir yandan alaya Çarlık Rusya'nın hedefleri doğrultusunda idealist gençler toplamış; diğer yandan alayda disiplin ve düzeni sağlamak için birtakım tedbirler almıştır. Bu tedbirlerin uygulanmasında disiplini bırakan subayların alaydan tasfiyelerini, belli konulardaki tutumlarına bakarak gerçekleştirmiştir. Örneğin Baryatinskiy, 7 Mayıs 1865'te hiç sebep yokken Kavalergardskiy Alayı'nda alarm vermiştir. Amacı, ani bir durum karşısında subayların tutum ve davranışlarını tespit etmektir. Alay alarma geçtiği sırada askerlerin ne yaptıklarını gizlice gözlemlemeye başlamıştır. Subayların katıldıkları partilerden alaya hem çok geç geldikleri görülmüş hem de subaylar alarm durumuna sarhoş, dağınık ve uyku sersemliğiyle cevap vermişlerdir. Hatta subaylar panik ve şaşkınlıkla at yerine ineklere binmişlerdir. Karşılaştığı manzara Baryatinskiy'i çok şaşırtmıştır. Bu durum karşısında sorumsuz davranan subaylara çeşitli yaptırımlar uygulamıştır. İlk olarak alayın kurallarına uymayan subaylara alaydan ayrılarak başka bir alaya geçmelerini teklif etmiştir. Bu teklifi kabul etmeyen subaylardan askerlikten istifalarını istemiştir. İstifa etmek istemeyen subaylar Kavalergardskiy Alayı'ndan farklı alaylara geçmek zorunda kalmışlardır³⁴.

Baryatinskiy'e göre donanımlı bir asker olmazsa olmazı eğitimidir. Bu nedenle emrinde olan askerlerin eğitimleriyle bizzat ilgilenmiştir. O, bu amaçla askerleri pek çok bakımdan geliştirmek istemiş; yoğun eğitim çalışmalarına başlamıştır. Alayda eğitimsiz geçen gün yoktur. Her gün için bir plan yapılmış; sistematik bir eğitim yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Eğitimler verilirken alayın kuruluş çerçevesinin dışına çıkılmamasına özen gösterilmiştir. Süvari birlikleri için gerekli derslerin verilmesi, askerlerin belirli alanlarda uzmanlaşması amaçlanmıştır. Alaya kayıtlı öğrencilerin aldıkları eğitimler şunlardır: Binicilik, uygun adım, jimnastik, silahlanma yöntemi, atış, kılıç kullanma eğitimleri ve eskrim³⁵. Bu eğitimler alayda bulunan öğrencilerin günlerinin büyük bir kısmını doldurmuştur. Günlük eğitimlerinin ardından öğrenciler serbest bırakılmış; fakat alayın dışına çıkmalarına müsaade edilmemiştir. Ayrıca alay disiplinine uymak zorunda olan askerler yoğun eğitimler sonrası dinlenmişlerdir³⁶.

Baryatinskiy'e göre, bir subayın kalitesi yalnızca aldığı eğitimle değil içinde bulunduğu ortamla da ilgiliydi. Bu amaçla subayların sosyal ilişkilerini geliştirebilmek ve yaşam kalitelerini arturabilmek için eşi Prenses Betsy'den

34 Runov, *age.*, s. 30-31.

35 Runov, *age.*, s. 31.

36 Kostin, *age.*, s. 21.

yardımlıdır. Baryatinskiy her gün subaylara evinde davet vermiştir. Yemek tüm görgü kurallarına uygun bir şekilde düzenlenmiş; masada kültür, şiir, sanat ve daha pek çok farklı konularda sohbetler yapılmıştır. Amacı toplumdan kendilerini soyutlayan ve halktan gittikçe uzaklaşan alayı yeniden topluma kazandırmaktır. Sonuçta Baryatinskiy'in tüm mesaisini vererek gerçekleştirdiği bu çalışmalar meyvesini vermiş, beş buçuk sene görev yaptığı Kavalergardskiy Alayı bu süre içerisinde yenilenmiş ve itibarını tekrar kazanmıştır³⁷.

Baryatinskiy, alayda komutanlık yaptığı süre boyunca subaylarına vatan sevgisini aşılamıştır. Bu durum Kavalergardskiy Alayı'na alınan genç askerlere yaptığı şu konuşmadan anlaşılmaktadır: *“Kardeşlerim, kuşkusuz bu hizmetinizin ne denli onurlu olduğunu biliyorsunuz. Hepimiz için kutsal değerler olan çarı, aziz dinimizi ve vatanımız Rusya'yı koruyarak, insanımıza büyük fayda sağlamış oluyorsunuz. Bu hizmetimiz neden onurlu ve kutsaldır? Çünkü Rusya'nın tüm toprakları için biz kanımızı ve hayatımızı feda ediyoruz”*³⁸. Genç askerler Baryatinskiy'in konuşmasından çok etkilenmişler; İncil'i ve haçı öperek coşkuyla yemin törenlerini tamamlamışlardır³⁹. Askerî nizama ayak uyduracak ve katı kurallarla eğitim alacak olan genç askerler Baryatinskiy'in bu konuşmalarıyla kendilerine yüklenen misyonun farkına varmışlardır. Hem çarları hem de vatanları için ellerinden gelenin en iyisini yapmak amacıyla çalışmışlardır. Alaydaki subaylar tahtın en yakınında oldukları için devletlerine ve çarlarına sıkı sıkıya bağlanmışlar ve onlara karşı siyasi bir faaliyet içine girmemişlerdir. Bunlara örnek olarak sonradan Dekabrist ayaklamasına katılanların arasında Kavalergardskiy Alayı'nda bulunan subayların olmayışı ve çarın düştüğü kötü duruma rağmen alay subaylarının Bolşeviklerin yaptıkları propagandalara karşı duruşları gösterilebilir.

Kavalergardskiy Alayı'na Baryatinskiy'den başlayarak yalnız soylu ailelerin çocukları değil hak edenler alınmaya başlanmıştır. Alaya girmeye hak kazanan askerler; cesaret, onur, disiplin, görev ve sorumluluğun önemli olduğu, insanların yeteneklerine göre değerlendirildiği bir hayata başlamışlardır. Bu noktada sorulacak en önemli soru askerlerin bu değişime ayak uydurup uyduramayacaklarıdır. Ya tehlikelerle dolu olan askerlik hayatlarında kendilerine yüklenen misyonu layıkıyla yerine getirecekler ya da pek çok başarısız Rus subayı gibi tarihe karışacaklardır. Alayda verilen eğitimlerin sonuçlarına bakıldığında, bu

37 Runov, *age.*, s. 31.

38 Kostin, *age.*, s. 20-21.

39 Kostin, *age.*, s. 21.

eğitimlerde başarılı olunduğu ve buradaki askerlerin askerî hayata kolayca uyum sağladığı görülmektedir. Bunlara örnek olarak Rus tarihinde adları sıkça duyulan bazı önemli askerleri verebiliriz: Denis Vasilyeviç Davidov, Sergey Grigoryeviç Volkonskiy, Mihail Sergeeviç Lunin, Aleksandr Mihayloviç Muravyov, Dimitriy İvanoviç Skobelev'in yanı sıra Rusların Türkistan'da 1873-1881 yılları arasında gerçekleştirdiği Hive Seferi, Hokand Seferi ve Ahal Teke Seferi'nde aktif bir şekilde görev alan ve hatta son iki seferde komutan olarak üstün başarı kazanan Mihail Dimitrieviç Skobelev⁴⁰.

Kavalergardskiy Alayı'nın topyekûn olarak bir savaşa katılması Napolyon'a karşı verilen mücadele haricinde I. Dünya Savaşı'na kadar mümkün olmamıştır. Lakin alayda kendilerine verilen eğitimi layıkıyla alan genç subaylar bireysel olarak Çarlık Rusya için önemli olan Kafkaslar ve Türkistan'ın işgal edilmesi için ellerinden geleni yapmışlar ve bu bölgelerin işgalinde aktif görev almışlardır.

Alayın Son Yılları ve Dağıtılması

Baryatinskiy'den sonra Kavalergardskiy Alayı'nda yine birtakım fiziki değişiklikler yapılmıştır. Öncelikle altı birlikten oluşan alayın birlik sayısı dörde düşürülmüştür. Alayın komutanları değişmiş; görevini dolduran subayların yerine yeni subaylar alınmıştır. Alayın parlak ve gösterişli üniformaları değiştirilmiş; ancak alay genel yapısını korumuştur. Hatta II. Aleksandr'ın genel olarak süvari alaylarında yaptığı bu değişikliklerden en az etkilenen Kavalergardskiy Alayı olmuştur. Bu dönemde II. Aleksandr'ın emriyle tüm süvari alayları birleştirilmiş; *Dragun (Ağır Süvari)* adıyla yeni birlikler meydana getirilmiştir. Maria Fedorovna'nın (1881-1894) saltanatından sonra ise alayın adı Maria Fedorovna Kavalergardskiy Alayı olmuştur⁴¹.

II. Nikolay'ın (1894-1917) saltanat yıllarının son evrelerine kadar alay genellikle tören alayı olarak kullanılmıştır. Kavalergardskiy Alayı'nın 1914 yılında gerçekleştirdiği son geçit merasimine Fransa Cumhurbaşkanı Raymond Poincare katılmıştır. Törenden sonra, Rusya'da ortaya çıkan fikir ayrılıkları sebebiyle, halk çarlık yönetimine karşı ayaklanmıştır. Bu ayaklanmayı bastırma görevi Kavalergardskiy Alayı'na verilmiştir. Halkın yaptığı gösterilerde alayların polise yardımcı kuvvet olarak görev yapması ilk kez görülen bir şey değildi. Daha önceden II. Nikolay diğer çarlık alaylarını da bu tarz ayaklanmalarda yardımcı

40 Runov, *age.*, s. 29.

41 Bondarenko, *age.*, s. 567.

kuvvet olarak kullanmıştı. Askerlerin halkın kanını dökmesinden dolayı alayların halk nazarında itibarı kalmamıştı. Kavalergardskiy Alayı'na verilen bu görev esnasında da halka karşı gösterilecek en ufak bir şiddet Napolyon'a karşı alayın elde ettiği tüm başarıyı halk nazarında unutturacaktı. İşte bu sebeplerden ötürü Kavalergardskiy Alayı kendisine tevdi edilen bu görevi yapmak istememişti. Ancak Putilovskiy ve Obuhovskiy gibi fabrikaların grevde olduğu ve halkın sokaklarda mitingler düzenlediği bir dönemde alayın bu görevi yapmama lüksü yoktu. Alayın içinde bulunduğu bu karışık durumdan çıkmasına ise halkın olaysız dağılması yardımcı olmuştu⁴².

17 Temmuz 1914'te I. Dünya Savaşı için Çarlık Rusya'da seferberlik ilan edilmiştir. Bu nedenle Kavalergardskiy Alayı komutanı Aleksandr Nikolayeviç Dolgorukov emrinde bulunan süvarileri Varşova garına göndermiştir. Bu süvarilerin görevi İttifak Devletleri'nden istihbarat toplamaktır. Kısa bir süre bu süvariler savaşı gözlemlemiş; koruma görevlerine devam etmişlerdir. 6 Ağustos'ta alay ilk muharebesine katılmıştır. Başarılı olmalarına rağmen Almanların ağır top atışına uğramışlar ve geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Sonrasında Kornet Veselovskiy'in çağrısıyla Almanlara tekrar saldırmışlar; fakat yine başarılı olamayarak büyük kayıplar vermişlerdir. Kavalergardskiy Alayı savaş esnasında bir cepheden diğer cepheye geçmiştir. Süvariler Avgustovskiy ve Kozlovo-Rudskiy ormanlarında ve Varşova, Petrakov, Ludinov ile Svetsyan'da savaşmışlardır. Savaş anında alay tabiiyetini sıklıkla değiştirmiştir. Dört birlikten oluşan alay I. Dünya Savaşı'na tek birlik şeklinde katılmıştır. Ancak savaş şartlarına uygun olmak amacıyla önce iki birlik haline getirilmiş sonraları ise ilk halini alarak dört birlik olarak savaşa devam etmiştir⁴³.

Kavalergadrskiy Alayı 1914-1917 yılları arasında 6 komutan değiştirmiştir. Bu durum hem alay hem de Rusya için durumun kötüleştiği anlamına gelmekteydi. Rus çarlarını ve tahtı koruyan parlak zırhlara ve kartallı kasklara sahip muhafızlar dünya savaşında tanınmayacak hale gelmişti. Makineli tüfekler, ağır silahlar gibi en modern teçhizatla mücehhez Alman askerleri karşısında Rusya'nın seçkin tören kıtası bütün ordu gibi oldukça yetersiz ve zayıf kalmıştı. Ayrıca Kavalergardskiy Alayı bu dönemde artık at üzerinde değildi. Almanlara hendek kazarak ya da el bombalarıyla karşılık veriyorlardı. Tabi ki beyaz yakalar, kırmızı-altın üniformaları da unutulmuş, kıyafetler hâki renk ile değiştirilmişti. Austerlitz ve Borodino'da

42 Bondarenko, *age.*, s. 568.

43 Bondarenko, *age.*, s. 569.

gösterdikleri kahramanlıkları ise artık hatırlayan yoktu⁴⁴.

I. Dünya Savaşı'nın ilk on ayında Rus ordusu büyük kayıplar yaşamıştı. Özellikle piyade askerleri zarar görmüştü. Piyadelerin boşluklarını ise süvari subayları doldurmaktaydı. Personel eksikliğinden dolayı Kavalergardskiy Alayı'nın birlik sayısı 50 yıl önceki gibi altıya çıkartılmıştı. Temmuz 1916'da süvariler Güney-Batı cephesine gönderilmişti. Burada Almanlara karşı sonradan Brusilovskiy olarak adlandırılan bir atak yapmışlardı⁴⁵. 14 Temmuz 1916'da ise alay Kovel istikametinde pozisyon almış ve burada mücadele etmişti⁴⁶. Ancak bu bölgede de istenilen sonuçlara ulaşılamayınca alay geri çekilmişti. Bu faaliyet Kavalergardskiy Alayı'nın tarihte boy gösterdiği son mücadele olmuştur. Bundan böyle süvariler savaşa katılmamışlardır⁴⁷.

Çarlık Rusya için I. Dünya Savaşı'nın devam ettiği yıllar son derece kötü geçmekteydi. Bir yandan savaş devam ederken diğer yandan Bolşevikler ülke yönetimini ele geçirmek amacıyla ayaklanmalar başlatmışlardı. Çarlık yönetimi ve Bolşevikler arasında şiddetli çatışmalar yaşanmaktaydı. Zamanla ülkede oluşan kaos ortamını çarın durdurmaya gücü yetmemişti. Bu esnada taraftarları artan Bolşevikler tarafından gönderilen ve II. Nikolay'ın tahttan çekilmesinin istendiği telgraf alaya gelmişti. Manifestoyu okuyan Kavalergardskiy Alayı'nın Kurmay başkanı General Vinniken durumun vahametini görünce intihar etmiştir. Bunu sonun bir başlangıcı olarak değerlendiren Vinniken, muhtemelen ileride diğer general ve subayların yaşayacağı kaderi paylaşmak istememiştir⁴⁸.

Yaşanan bu durumdan sonra Kavalergardskiy Alayı'na Şepetovka ve Kazatin demiryolu istasyonlarını koruma emri verilmiştir. Bu istasyonları Almanlar ya da Avusturyalılardan değil kendi asker kaçaklarından koruyorlardı⁴⁹. Çünkü Bolşeviklerin başını çektiği hareket iyice büyüyor, disiplin bozuluyor ve ordu dağılıyordu. Elbette ülkenin tüm bölümlerini çevreleyen bu anarşi karşısında Kavalergardskiy Alayı da uzun süre dayanamazdı. Çarlık yönetimi karşıtı güçler, ordunun yıkılması ile devlet yapısını dağıtabileceklerinin farkındaydı.

44 Bondarenko, *age.*, s. 569-570.

45 Bondarenko, *age.*, s. 570.

46 V. N. Zveginstov, *Kavalergardı v Velikuu i Grajdanskuyu Voynu, 1914-1920 god Çast 3-4*, Voenno-İstoriçeskoe İzdatelstvo "Tanais", Paris 1966, s. 12.

47 Bondarenko, *age.*, s. 570.

48 Bondarenko, *age.*, s. 570.

49 Zveginstov, *age.*, s. 61.

Kavalergardskiy Alayı kendisine tevdi edilen görevi yapmaya başlamış ve ilk asker kaçaklarını durdurmayı başarmıştı. İstasyonlarda düzen hâkimdi. Ancak savaş cepheleri bir bir dağılıyordu. Bunların yanı sıra asıl büyük sorun, süvarilerin yanına gelen Bolşevik ve Menşevikler'in propagandalarıydı. Yapılan bu propagandaların nihai amacı çarlığın son kalelerini yıkmak, askerî birlikleri kendi tarafına çekmekti. Ancak Kavalergardskiy Alayı'nda bulunan birçok subay, Bolşevik karışıklığını beklemeden alayı terk etme zamanı geldiğini düşünerek alaydan ayrılmışlardı⁵⁰.

30 Ağustos 1917'de Bolşevik ve Menşevik taraftarlarının düzenledikleri karşıt gösterilerde '*subay kadrosuna güvensizlik*' dile getirilmiştir. Benzer talepler cephede bulunan geçici hükümetin komiserlerini memnun etmiştir. Özel ordu komiseri askerlerin subaylara güvensizliğini bildirdiği 1 Eylül 1917 tarihinde, orduda bulunan tüm subayların alayı terk etmelerini ve ayrılanların daha demokratik olanlar ile değiştirilmelerini emretmiştir. Cephe komiserinin yardımcısı bu kararda o kadar acele etmemiş ve sadece 11 subayı görevden almıştır. Diğerlerini ise yeni subayların gelmesiyle göndereceğini belirtmiştir. 1 Kasım 1917 tarihine gelindiğinde Kavalergardskiy Alayı'nda sadece dört subay kalmıştır. 3 Kasım günü ise 8. Dragun Astrahanskiy Alayı'ndan Albay Abramov yeni komutan olarak atanmış ve Kavalergardskiy Alayı'nda bulunan son subayların da Kiev'e gitmelerini emretmiştir⁵¹. Son süvarilerin Kavalergardskiy Alayı'nı terk etmesinden sonra Vladimir Nikolaeviç Zvegintsev'in söylemiyle '*Son subayların gidişiyile geçmiş ile kalan son bağ kopmuş; alay ruhu giderek uzaklaşmış ve alay ölmüştü*'⁵².

Sonuç

I. Petro'dan itibaren başlanan askerî modernizasyon çalışmalarından birisi de şüphesiz Kavalergardskiy Alayı olmuştur. İmparatorluğun ihtişamını yansıtan ve büyüklüğün en önemli göstergelerinden biri sayılan bu alay iki yüz yıla yakın Rus devletinin çıkarları için çalışmıştır. Tahta çıkan kişinin en yakınında görev yaptığı için ünlenen alay, kayıt listesinde her zaman çarlık ailesinden birilerinin olması sebebiyle tercih edilmiştir. Kavalergardskiy Alayı tören alayı olarak kurulduğu için savaflara katılmamış; lakin Çarlık Rusya'nın topyekûn mücadele verdiği savaflarda bulunmuştur. Bunlara örnek olarak Napolyon önderliğindeki Fransızlara karşı verilen savaş, Osmanlı Devleti ve Avrupalı müttefikleriyle yapılan Kırım Savaşı ve İttifak Devletleri'ne karşı İtilaf Devletleri'nin safında olduğu I. Dünya Savaşı

50 Bondarenko, *age.*, s. 570.

51 Bondarenko, *age.*, s. 571.

52 Zveginstov, *age.*, s. 74.

gösterilebilir. Bunların dışında alay kayda değer bir savaşa katılmamıştır. İşte Kavalergardskiy Alayı'nın seferlere pek fazla katılmamış olması, ordudan ziyade bir eğitim kurumu olarak görev yapmasına neden olmuştur. Bu sebeple alayda verilecek eğitimler çarlığın stratejik planlarına ve devlet politikalarına göre şekillenmiştir. Kırım Savaşı'ndan sonra yapılan reform hareketleri, Rusların politikalarını değiştirmesi ve Baryatinskiy'in faaliyetleri alayın en etkin ve verimli devirlerini yaşadığı dönemdir.

Kavalergardskiy Alayı'nın kendilerine verdiği imkânlar çerçevesinde burada verilen eğitimleri alan askerlerin pek çoğu çok geçmeden Çarlık Rusya'nın yüksek askerî kurumu Nikolaevskaaya Akademisi'ne girmişlerdir. Akademide eğitimlerini tamamlayan subaylar çarlığın işgal politikalarında önemli sorumluluklar almış ve orduya büyük katkılar sağlamışlardır. XIX. yüzyılın sonları ve XX. yüzyılın başlarında gelişen savaş teknolojisi süvari alaylarının önemini azaltmış; bu amaçla Rusya'da pek çok süvari alayı tek bir alayda birleştirilmiştir. Ancak Kavalergardskiy Alayı'nın kuruluş amacı, onun 1917 yılına kadar tek çatı altında kalmasını sağlamış; fakat Bolşevik Devrimi'nden sonra alay dağıtılmıştır.

Sonuç olarak, Rus askerî reform hareketlerinin bir parçası olan, tören alayı olarak kurulmasına rağmen savaş meydanlarında kendini gösterme fırsatını elde eden ve törenler dışında subaylar için bir akademi işlevi gören Kavalergardskiy Alayı, kurulduğu 1724 yılından dağıldığı 1917 yılına kadar, 193 yıllık sürede asker sayısı, kıyafetleri ve ihtiyaç dahilinde aldığı görevler değişmesine rağmen Çarlık Rusya'nın amaçları doğrultusunda çalışmaya devam etmiştir. Emperyal bir gösteri simgesi olarak tasavvur edilen bu alay üzerinde Rusya'nın ve Rus ordusunun geçirdiği dönüşümler, gerileme ve yükselme dönemleri akis bulmuştur. Bir ihtişam vasıtası, kamuoyu ve diplomasi nezdinde Rus İmparatorluğu'nun güç ve ihtişamının sembolü olması beklenen alayın misyon tanımı değişen şartlar ile uyumlu olarak farklılaşmıştır. Napolyon Savaşları ile cephede aktif rol almaya başlayan alay, Rusya'nın girdiği savaşların sonuncusu Cihan Harbi'nde eski prestijinden herhangi bir eser kalmayarak bir piyade birliği olarak hizmet vermiştir. Ancak zaman zaman üniformalarında veya genel yapısı içinde görülen değişiklikler katıyen alayın ruhuna yansımamıştır. Yönetime karşı siyasi bir oluşumun içinde yer almamışlar; ayaklanmalarda daima devlet safında görev yapmışlardır. Kavalergardskiy Alayı ilk günkü misyonunu yaklaşık iki asır boyunca korumuş ve alay dağılına kadar gerçek bir asker gibi *'devletine ve halkına sadık'* kalarak ömrünü tamamlamıştır.

Kaynaklar

“Kavalergardı v Tsarstvovanie İmperatritsı Ekaterını II 1762–1796”, *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 23-30.

“Kavalergardskiy Korpus, Kavalergardiya i Kavalergarı”, *Voennaya Entsiklopediya*, Tip. T-va İ. D. Sitina, Sankt-Peterburg 1911, s. 190-191.

“Kavalergardskiy Polk v Tsarstvovanie İmperatora Aleksandra I: 1801-1825”, *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 50-126.

“Pervoe Uçrejdenie Kavalergardov V Rossii Pri İmperatore Petre Velikom, V 1724 Godu”, *İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda*, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. 1-8.

Berber, Oktay, “Çarlık Rusya ve Osmanlı Devleti'nin Askeri Modernleşmesi Üzerine Bir Karşılaştırma: Cevdet Paşa'nın Benzetmesi Ne Anlam İfade Ediyor?”, *Dede Korkut'un İzinde 30 Yıl Prof. Dr. Üçler Bulduk'a Armağan Türk Tarihine Dair Yazılar*, ed. Alpaslan Demir, Gece Kitaplığı, Ankara 2017, s. 393-413.

Bondarenko, A. Yu., *Kavalergardı: İstoriya, Biografiya, Memuarı*, Sostavitel A. Yu. K 12 Bondarenko - Voenizdat, Moskva 1997.

Fedorçenko, Valeriy, *İmperatorskiy Dom. Vıdayuşiesya Sanovniki. Éntsiklopediya Biografiya. T 1*, Bonus, Krasnoyarsk 2003.

İgoşin, K. G., “Ofitserskiy Korpus Kavalergardskogo Polka v Epohu Napoleonovskih Voyn”, *Oteçestvennaya Voyna 1812 Goda i Rossiyskaya Provıntsıya v Sobıtiyah, Çeloveçeskih Sudbah i Muzeymih Kollektısiyah: Materialı XX Vserossiyskoy Nauçnoy Konferentsii*, 2013, s. 56-70.

İnalçık, Halil, “XVIII. Yüzyıl Türk Rus İlişkileri”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999, s. 125-134.

İstoriya Kavalergardov Kavalergardskogo Eya Veliçestva Polka S 1724 Po 1 İyulya 1851 Goda, Voennoy Tipografiya, St. Peterburg 1851, s. XXVII.

Kostin, Boris Akimoviç, *Skobelev, Fızn Zameçatelnih Lüdey*, Moskva 2000.

Kratkaya İstoriya Kavalergardov i Kavalergardskogo Polka, Lito-Tipografiya A. Z. Münstera, St. Peterburg 1880.

Kratkaya İstoriya Kavalergardskogo Eyö İmperatorskogo Veliçestva Polka, İzdanie: Aleksandr Vasilieviç Viskovatov, Voennaya Tipografiya Sankt-Peterburg 1832.

Marshall, Alex, *The Russian General Staff and Asia 1800-1917*, Routledge, Oxfordshire 2006.

Runov, Valentin, *Geniy Voym Skobelev "Bely General"*, Eksmo, Moskva 2013.

Talanov, A. İ., "Kavalergardi", *Voенno-İstoriceskiy Jurnal*, 1991, No: 1, s. 64-68.

Zveginstov, V. N., *Kavalergardi v Velikuu i Grajdanskuyu Voinu, 1914-1920 god Çast 3-4*, Voенno-İstoriceskoe İzdatelstvo "Tanais», Paris 1966.